

OCENIANIE ARKUSZA POZIOM PODSTAWOWY

Zadanie sprawdzające rozumienie czytanego tekstu *Urodzeni pechowcy*.

Model zawiera przewidywane odpowiedzi. Odpowiedzi ucznia mogą przybierać różną formę językową, ale ich sens musi być synonimiczny wobec modelu. Oceniając pracę ucznia, należy stosować punktację z modelu.

Uwaga: Za pełną odpowiedź przyznaje się maksymalną liczbę punktów, za niepełną – wskazaną w rubryce „punkty częściowe”. Nie należy przyznawać połówek punktów. Za brak odpowiedzi lub odpowiedź błędną nie przyznaje się punktów.

Nr zad	Odpowiedzi	Maks. liczba punktów	Punkty częściowe
1.	Nasze nieszczęścia wynikają z ukształtowania naszego umysłu.	1	0
2.	Zapisany w umyśle „przepis” na własne życie. (Wpisany w umysł program określający, kim jesteśmy, do czego dążymy, w jaki sposób zrealizujemy życiowe cele).	1	0
3.	Nie dorastaj. Bądź doskonały. Pracuj ciężko.	1	0
4.	np.: Nie możemy zatem go zmienić i reagować, jeśli jest negatywny. Nie wiemy, że sami jesteśmy odpowiedzialni za swoje niepowodzenia.	1	0
5.	podobieństwa: – każda rodzina realizuje swój scenariusz – życie poszczególnych członków rodziny zostaje rozpisane na role – jak w teatrze, istnieją role postaci pozytywnych i negatywnych – wszystkie role muszą być obsadzone i solidarnie odgrywane różnice: – odgrywający rolę są nieświadomi istnienia scenariusza – brak reżysera – miejsce akcji – rola narzucona przez rodzinę jest ostateczna – nie bierze się pod uwagę predyspozycji członka rodziny do odegrania danej roli	2 (1pkt za podobieństwa, 1pkt za różnice)	1 (za co najmniej cztery poprawne wskazania)
6.	– pozytywny: np.: rodzina trwa; zachowuje odrębność; jest spójna, – negatywny: np.: nieszczęśliwy jest ten członek rodziny, któremu wyznaczono negatywną rolę; niemożność buntu i odrzucenia przypisanej roli.	2	1

7.	<p><i>lub</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Według Berne’a i Lainga wszyscy odgrywamy jakieś role, według Alice Miller - nie wszyscy (głównie ci, których spotkały traumatyczne zdarzenia w dzieciństwie). – Berne i Laing twierdzą, że odgrywane przez nas role nie muszą być destrukcyjne, natomiast Alice Miller uważa, że odgrywanie ról zawsze ma niekorzystny charakter. 	<p style="text-align: center;">2 (nie dzielimy punktów; punkty przyznajemy za pełną odpowiedź)</p>	<p style="text-align: center;">0</p>
8.	<p>np.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Zdania te są zaczerpniętymi z życia dowodami wzmacniającymi siłę argumentacji. – Zdania te ukazują, w jaki sposób w języku przejawiają się niewłaściwe zachowania dorosłych wobec dzieci. – Zdania te ożywiają wypowiedź, wprowadzając do tekstu popularnonaukowego – elementy mowy potocznej. – Dzięki zdaniom w nawiasach tekst staje się bardziej zrozumiały. – Zdania te są wtrąceniami, ukazującymi, w jaki sposób dorośli tłumaczą swoje niewłaściwe postawy wobec dzieci. 	<p style="text-align: center;">2</p>	<p style="text-align: center;">1</p>
9.	<p>np.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Po krzywdzie doznanej w dzieciństwie pozostaje trwały ślad pamięciowy, który sprawia, że jest ona odtwarzana przez całe życie. – Ktoś skrzywdzony w dzieciństwie, aby zrozumieć swoją sytuację, musi przez całe życie odgrywać rolę ofiary lub oprawcy, co zamienia jego egzystencję w ciąg kłopotów i nieszczęść. 	<p style="text-align: center;">2 (nie dzielimy punktów)</p>	<p style="text-align: center;">0</p>
10.	<p>np.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Wkłanie się w niekorzystne sytuacje życiowe. – Konflikty z ludźmi. – Osamotnienie. – Poczucie bezsensu życia. – Niewspółmiernie duży wysiłek w stosunku do osiągniętych rezultatów. 	<p style="text-align: center;">2</p>	<p style="text-align: center;">1 (za wymienienie dwóch konsekwencji)</p>
11.	<ul style="list-style-type: none"> – Przekonanie, że źródłem autodestrukcyjnych zachowań człowieka może być powtarzanie tych samych, niekorzystnych dla osoby zachowań wynikających z posiadania negatywnego scenariusza. – Przekonanie, że okresem ważnym dla tworzenia się tego scenariusza jest dzieciństwo. – Przekonanie, że istotny wpływ na treść tego scenariusza ma najbliższa rodzina (rodzice). – Przekonanie, że ludzie nie zdają sobie z tego sprawy, w jak dużym stopniu ich zachowaniami rządzi ukryty scenariusz. – Zaprezentowane koncepcje łączy wspólny cel – próba wyjaśnienia niepowodzeń i problemów życiowych. 	<p style="text-align: center;">3</p>	<p style="text-align: center;">1,2</p>
12.	D. popularnonaukowego	<p style="text-align: center;">1</p>	<p style="text-align: center;">0</p>
ŁĄCZNIE		<p style="text-align: center;">20</p>	

Temat 1. Na podstawie analizy podanego fragmentu i znajomości całego utworu scharakteryzuj Wertera. Zwróć uwagę na rolę miłości i literatury w życiu bohatera oraz jego stosunek do natury.

I. ROZWINIĘCIE TEMATU (można uzyskać maksymalnie 25 punktów)

Analiza fragmentu

- 1. Cechy osobowe bohatera, np.:** **0 – 6**
 - a. młody człowiek,
 - b. żyje marzeniami (miłością),
 - c. wykształcony i odczytany,
 - d. refleksyjny,
 - e. szukający sensu życia,
 - f. pragnący życiowej harmonii,
 - g. rozczarowany życiem,
 - h. skłonny do egzaltacji,
 - i. wypowiadający się w sposób emocjonalny.

- 2. Rola miłości, np.:** **0 – 3**
 - a. idealizuje świat,
 - b. zapewnia szczęście,
 - c. powoduje całkowite zatracenie się w emocjach, uczuciu,
 - d. leczy z trosk,
 - e. prowadzi do duchowego wyobcowania.

- 3. Rola literatury w kształtowaniu postawy życiowej, np.:** **0 – 2**
 - a. pobudza wyobraźnię,
 - b. dobór literatury odzwierciedleniem nastroju,
 - c. zmiana lektury świadectwem przemiany ideowej bohatera,
 - d. dzieła Homera odwołujące się do mitycznej przeszłości / symbol klasycyzmu,
 - e. Pieśni Osjana – pełne grozy, legendowy charakter / symbol nowych tendencji.

- 4. Stosunek do natury, np.:** **0 – 4**
 - a. wrażliwość na piękno przyrody,
 - b. akceptacja prostoty, rodzimości,
 - c. przeciwstawienie natury i cywilizacji [pojmowanie natury jako opozycji do cywilizacji (źródła zła, konwenansów)],
 - d. postrzeganie przyrody jako dopełnienia literatury,
 - e. przyroda jako tło dla rozmyślań [przeżywanie na łonie natury swoich wewnętrznych zmagania],
 - f. przyroda jako inspiracja do rozważań filozoficznych,
 - g. przyroda jako przestrzeń wolności.

- 5. Odwołanie do całości utworu, np.:** **0 – 6**
 - a. nadwrażliwość emocjonalna powodem życiowych niepowodzeń,
 - b. upokorzenie towarzyskie źródłem ogromnych cierpień duchowych,
 - c. ucieczka jako metoda rozwiązywania problemów / słabość psychiczna,
 - d. nieumiejętność zdystansowania się do rzeczywistości,
 - e. odczucie „ból istnienia”,
 - f. decyzja o samobójstwie,
 - g. uwikłanie się w kolejne romanse (wspominany na początku, a potem z Lottą),
 - h. niezważanie na konwenanse,
 - i. przyjacielski stosunek do innych ludzi (poszukiwanie pokrewnej duszy, zrozumienia, akceptacji),
 - j. czułość wobec dzieci,

- k. teatralizacja życia,
- l. malowanie - obraz wrażliwości duszy,
- m. dzielenie się swoimi przemyśleniami za pomocą listów, próby literackie,

- 6. Podsumowanie, np.:** **0 – 4**
- **pełne podsumowanie** (Werter postrzega świat przez pryzmat uczuć, co pobudza wrażliwość, wzbogaca wnętrze człowieka, jednocześnie ułatwia i utrudnia kontakty z innymi ludźmi, powoduje odczucie bólu istnienia, jest przyczyną dramatycznych życiowych decyzji), 4
 - **częściowe podsumowanie** (Werter postrzega świat przez pryzmat uczuć, co jest przyczyną jego dramatycznych decyzji życiowych, nieszczęść, bólu), (2)
 - **próba podsumowania** (Werter jest nieszczęśliwy). (1)

Temat 2. **Romantyk i pozytywista (Juliusz Słowacki i Bolesław Prus) w kontekście ideałów swojej epoki oceniają cywilizację zachodnioeuropejską. Porównaj obraz Zachodu zawarty w poniższym fragmencie *Lalki* z tym, który znasz z *Kordiana*. Zwróć uwagę na znaczenie podróży po Europie w życiu bohaterów.**

I. ROZWINIĘCIE TEMATU (maksymalnie 25 punktów)

Punktacja

Lalka

1. **Pozytywne aspekty obrazu cywilizacji zachodnioeuropejskiej, np.:** **0-5**
 - a. logika mimo pozornego chaosu,
 - b. praca jako siła twórcza,
 - c. zaspokojenie wszelkich potrzeb duchowych i fizycznych jako cel rozwoju cywilizacji,
 - d. dążenie do szczęścia jako treść życia,
 - e. użyteczność, piękno, trwałość jako cechy wytworów cywilizacji,
 - f. bogactwo i różnorodność dóbr i możliwości,
 - g. cywilizacja jako wciąż rosnący dorobek wielu pokoleń,
 - h. porównanie Warszawy i Paryża,
 - i. postęp techniczny.
2. **Negatywne aspekty obrazu cywilizacji zachodnioeuropejskiej, np.:** **0-1**
 - a. wolna wola człowieka jako złudzenie,
 - b. prawo doboru naturalnego, zgodnie z którym słabi giną.
3. **Znaczenie podróży do Paryża w życiu Wokulskiego, np.:** **0-2**
 - a. niezwykle intensywne nowe doświadczenia (lot balonem, wizyta u magnetyzera itp.),
 - b. poznanie Geista i jego idei,
 - c. zmiana w spojrzeniu na świat i siebie samego.
4. **Związek obrazu cywilizacji Zachodu z ideami epoki, np.:** **0-3**
 - a. organicyzmem,
 - b. racjonalizmem,
 - c. utylitaryzmem,
 - d. scjentyzmem,
 - e. darwinizmem.
5. **Funkcjonalne wykorzystanie treści *Lalki*.** **0-1**

Kordian

- 6. Funkcjonalne wykorzystanie wiedzy o bohaterze.** 0-1
- 7. Obraz cywilizacji zachodnioeuropejskiej, np.:** 0-4
- angielska demokracja jako pozór (scena z Dozorcą),
 - wszechwładza pieniądza (np. scena z Dozorcą, postać Wioletty),
 - wielka sztuka jako rodzaj oszustwa (uwagi o Szekspirze),
 - miłość jako towar (Wioletta),
 - upadek najwyższego autorytetu: rachuba polityczna zamiast moralności (scena z Papieżem),
 - przeciwstawienie światu cywilizacji świata natury (scena na Mont Blanc).
- 8. Znaczenie podróży po Europie w życiu Kordiana, np.:** 0-2
- podróż w poszukiwaniu wartości,
 - przeżycie kryzysu wartości, głębokiego rozczarowania,
 - znalezienie własnej idei (przemiana duchowa).
- 9. Konfrontacja obrazu cywilizacji Zachodu z ideami epoki, np.:** 0-2
- idealizmem,
 - indywidualizmem,
 - idealizacją natury,
 - idealizacją miłości,
 - potępieniem despotyzmu,
 - patriotyzmem.
- 10. Podsumowanie** 0-4
- **pełne podsumowanie** (np. powinno dotyczyć różnic w ocenie cywilizacji Zachodu i ich związku z ideami pozytywizmu i romantyzmu), (4)
 - **niepełne podsumowanie** (np. powinno dotyczyć różnic w ocenie cywilizacji Zachodu przez obu autorów), (2)
 - **próba podsumowania** (np. lakoniczne stwierdzenie różnicy w ocenie cywilizacji Zachodu przez obu autorów). (1)

II. KOMPOZYCJA (maksymalnie 5 punktów)

Kompozycję wypracowania ocenia się wtedy, gdy przyznane zostały punkty za rozwinięcie tematu.

- podporządkowana zamysłowi funkcjonalnemu wobec tematu, spójna wewnętrznie, przejrzysta i logiczna; pełna konsekwencja w układzie graficznym, 5
- uporządkowana wobec przyjętego kryterium, spójna; graficzne wyodrębnienie głównych części, 3
- wskazująca na podjęcie próby porządkowania myśli, na ogół spójna. 1

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

III. STYL (maksymalnie 5 punktów)

- jasny, żywy, swobodny, zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi; urozmaicona leksyka, 5
- zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi, na ogół jasny; wystarczająca leksyka, 3
- na ogół komunikatywny, dopuszczalne schematy językowe. 1

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

IV. JĘZYK (maksymalnie 12 punktów)

- język w całej pracy komunikatywny, poprawna, urozmaicona składnia, poprawne: słownictwo, frazeologia, fleksja, 12
- język w całej pracy komunikatywny, poprawne: składnia, słownictwo, frazeologia i fleksja, 9

- język w całej pracy komunikatywny, poprawna fleksja, w większości poprawne: składnia, słownictwo, frazeologia, 6
- język w pracy komunikatywny mimo błędów składniowych, leksykalnych (słownictwo i frazeologia), fleksyjnych, 3
- język w pracy komunikatywny mimo błędów fleksyjnych, licznych błędów składniowych, leksykalnych. 1

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

V. ZAPIS (maksymalnie 3 punkty)

- bezbłędna ortografia; poprawna interpunkcja (nieliczne błędy), 3
- poprawna ortografia (nieliczne błędy II stopnia); na ogół poprawna interpunkcja, 2
- poprawna ortografia (nieliczne błędy różnego stopnia); interpunkcja niezakłócająca komunikacji (mimo różnych błędów). 1

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

VI. SZCZEGÓLNE WALORY PRACY 0-4